

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	12
----------------	----

ТЕМА 1. ФІНАНСОВА ІНФРАСТРУКТУРА: СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ І РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ	16
1. Сутність інфраструктури та фінансової інфраструктури	16
1.1. Концептуальні основи інфраструктури	16
1.2. Класифікація інфраструктури за сферами дії.....	16
1.3. Системні взаємозв'язки різних видів інфраструктури	18
1.4. Генезис та сутність ринкової інфраструктури	22
1.5. Концептуалізація фінансової інфраструктури	22
2. Функції інфраструктури	24
2.1. Загальноекономічні функції інфраструктури	24
2.2. Специфічні функції фінансової інфраструктури	26
2.2.1. Функція забезпечення доступності фінансових послуг	26
2.2.2. Функція забезпечення ефективності фінансових операцій.....	28
2.2.3. Функція забезпечення безпеки фінансових операцій.....	30
2.3. Трансформація функцій фінансової інфраструктури в умовах глобалізації та цифровізації.....	32
2.3.1. Трансформація функції забезпечення доступності	32
2.3.2. Трансформація функції забезпечення ефективності	33
2.3.3. Трансформація функції забезпечення безпеки	34
3. Елементи фінансової інфраструктури.....	36
3.1. Концептуальні підходи до класифікації елементів фінансової інфраструктури	36
3.2. Базові елементи фінансової інфраструктури.....	37
3.2.1. Організовані торговельні майданчики та посередники	37
3.2.2. Банківська та кредитна система	38
3.2.3. Інфраструктура ринку праці.....	39
3.2.4. Технологічна та комунікаційна інфраструктура.....	40
3.2.5. Фіскальна та митна системи.....	40
3.2.6. Система управління ризиками	41
3.2.7. Професійні та громадські об'єднання	41
3.2.8. Маркетингова та виставкова інфраструктура	42
3.3. Спеціалізовані елементи фінансової інфраструктури	42
3.3.1. Інфраструктура довіри та контролю якості.....	42
3.3.2. Консультативна та аналітична інфраструктура.....	43
3.3.3. Освітня та дослідницька інфраструктура	44
3.3.4. Інфраструктура стимулювання економічної активності.....	44

3.4. Сучасні тенденції розвитку елементів фінансової інфраструктури.....	45
3.4.1. Цифрова трансформація інфраструктури.....	45
3.4.2. Глобалізація та інтеграція інфраструктури.....	45
3.4.3. Екологізація та соціалізація інфраструктури.....	46
3.4.4. Посилення кібербезпеки та захисту даних.....	46
4. Ознаки та види фінансової інфраструктури.....	47
4.1. Класифікаційні підходи до фінансової інфраструктури.....	47
4.1.1. Сутнісна ознака фінансової інфраструктури.....	47
4.1.2. Організаційна ознака фінансової інфраструктури.....	49
4.2. Структура організаційної фінансової інфраструктури.....	49
4.2.1. Управлінська фінансова інфраструктура.....	50
4.2.2. Інституційна фінансова інфраструктура.....	51
4.2.3. Обслуговуюча фінансова інфраструктура.....	52
4.3. Моделі фінансового ринку та фінансової інфраструктури.....	53
4.3.1. Банківська (європейська, континентальна) модель.....	54
4.3.2. Небанківська (американська, англосаксонська) модель.....	55
4.3.3. Змішана модель фінансового ринку.....	57
5. Перспективи та загрози фінансової інфраструктури.....	58
5.1. Стратегічні перспективи розвитку фінансової інфраструктури..	58
5.1.1. Технологічна трансформація інфраструктури.....	58
5.1.2. Розвиток FinTech-індустрії як драйвер інновацій.....	59
5.1.3. Основні напрямки впливу FinTech на інфраструктуру.....	63
5.2. Загрози та виклики фінансової інфраструктури.....	64
5.2.1. Кібербезпека як критичний виклик.....	64
5.2.2. Системні ризики та виклики стабільності.....	67
5.2.3. Виклики фінансової інклюдії та захисту споживачів.....	68
5.3. Стратегічні напрямки забезпечення стійкості інфраструктури...	68
Теми доповідей.....	69
Теми для дискусії.....	70
Тестові завдання.....	70

ТЕМА 2. РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ ТА ФІНАНСОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....

1. Мета та завдання регулювання фінансової інфраструктури.....	74
1.1. Мета регулювання фінансової інфраструктури.....	74
1.2. Завдання державного управління економікою.....	74
1.3. Функції державного управління економікою.....	75
2. Основні моделі регулювання інфраструктури фінансового ринку.....	76
2.1. Секторна модель регулювання.....	76
2.2. Модель за завдання.....	77
2.3. Модель єдиного регулятора.....	78

2.4. Гібридні моделі регулювання фінансової інфраструктури	79
3. Принципи регулювання інфраструктури фінансового ринку	83
4. Державне регулювання фінансової інфраструктури.....	84
4.1. Сутність державного регулювання фінансової інфраструктури.....	84
4.2. Сутність недержавного регулювання фінансової інфраструктури.....	89
4.3. Державне регулювання фінансової інфраструктури в розвинутих країнах світу	90
4.4. Сутність діяльності Базельського комітету з банківського нагляду.....	94
4.5. Інші міжнародні організації регулювання фінансової інфраструктури	95
5. Методи державного регулювання фінансової інфраструктури	97
5.1. Методи прямого регулювання фінансової інфраструктури.....	97
5.2. Методи непрямого регулювання фінансової інфраструктури.....	97
5.3. Регуляторні пісочниці в фінансовій інфраструктурі	99
5.4. Нагляд за фінансовим ринком.....	101
5.5. Важливість ухвалення Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії».....	102
<i>Теми доповідей</i>	<i>104</i>
<i>Теми для дискусії.....</i>	<i>104</i>
<i>Тестові завдання.....</i>	<i>105</i>
ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФОНДОВОГО РИНКУ	108
1. Сутність, функції та види бірж.....	108
1.1. Сутність бірж	108
1.2. Еволюція та роль бірж у фінансовій системі	108
1.3. Основні функції біржі	109
1.4. Види бірж.....	110
1.5. Сучасні тенденції розвитку біржової торгівлі.....	111
2. Сутність фондових бірж як елемента фінансової інфраструктури	111
2.1. Поняття та економічна роль фондової біржі	111
2.2. Функції фондової біржі.....	112
2.3. Класифікація фондових ринків.....	113
2.4. Роль фондових бірж у світовій фінансовій системі	115
2.5. Організація біржової торгівлі	115
2.6. Біржові індекси як індикатори стану фондового ринку	116
3. Діяльність фондових бірж в Україні	120
3.1. Правові засади функціонування фондових бірж в Україні.....	120
3.2. Організаційно-правовий статус фондової біржі	121
3.3. Порядок створення та реєстрації фондової біржі	122

3.4. Організаційно-правові форми діяльності	123
3.5. Ліцензування діяльності фондової біржі.....	123
3.6. Сутність членства на фондовій біржі.....	124
3.7. Організація біржової торгівлі та котирування	126
3.8. Процедура лістингу цінних паперів.....	129
3.9. Інформаційні обов'язки фондової біржі	131
3.10. Державне регулювання та нагляд за діяльністю фондових бірж.....	134
3.11. Сучасний стан українського біржового ринку.....	134
3.12. Виклики та перспективи розвитку	135
3.13. Стратегічне значення розвитку біржового ринку.....	138
4. Біржові угоди	139
4.1. Поняття та особливості біржових угод.....	139
4.2. Класифікація біржових угод.....	140
4.2.1. Класифікація за термінами виконання	141
4.2.2. Класифікація за способом встановлення цін	142
4.3. Строкові біржові контракти (деривативи).....	142
4.3.1. Форвардні контракти	143
4.3.2. Ф'ючерсні контракти	143
4.3.3. Опціонні контракти.....	144
4.4. Види цінних паперів в Україні	145
4.4.1. Пайові цінні папери.....	146
4.4.2. Боргові цінні папери	146
4.4.3. Іпотечні цінні папери	147
4.4.4. Інші види цінних паперів.....	147
4.5. Типи торгових ордерів на фондовому ринку	148
4.5.1. Ринковий ордер	148
4.5.2. Лімітні ордери	148
4.5.3. Стоп-ордери.....	149
4.5.4. Захисні ордери: Stop Loss і Take Profit	150
4.6. Ціноутворення на фондовій біржі: поняття Bid та Ask	152
4.7. Роль та значення біржових угод у функціонуванні фондового ринку	153
5. Фінансова інфраструктура позабіржової торгівлі.....	154
5.1. Сутність та особливості позабіржового ринку.....	154
5.2. Учасники позабіржового ринку та механізми торгівлі	155
5.3. Різноманітність фінансових інструментів позабіржового ринку.....	157
5.4. Похідні фінансові інструменти на позабіржовому ринку	157
5.4.1. Сутність похідних цінних паперів	157
5.4.2. Основні види похідних інструментів.....	158
5.4.3. Популярні похідні інструменти на світових ринках	160

5.5. Структуровані фінансові продукти	161
5.5.1. Колатералізовані боргові зобов'язання (CDO)	161
5.5.2. Інші структуровані продукти	163
5.6. Ринок кредитних дефолтних свопів	165
5.6.1. Механізм функціонування CDS	165
5.6.2. Використання та функції CDS.....	166
5.6.3. Типи кредитних дефолтних свопів	167
5.6.4. Ризики ринку CDS.....	168
5.7. Переваги та ризики позабіржової торгівлі	169
5.7.1. Переваги позабіржового ринку	169
5.7.2. Ризики позабіржової торгівлі	170
5.8. Регулювання та розвиток позабіржового ринку	171
5.9. Роль позабіржового ринку у фінансовій системі	172
<i>Теми доповідей</i>	<i>173</i>
<i>Теми для дискусії.....</i>	<i>174</i>
<i>Тестові завдання.....</i>	<i>174</i>

ТЕМА 4. ВАЛЮТНИЙ РИНОК І МІЖНАРОДНІ

ФІНАНСОВІ ОПЕРАЦІЇ	177
1. Сутність валютного ринку в фінансовій інфраструктурі	177
1.1. Поняття та економічна природа валютного ринку	177
1.2. Функції валютного ринку в системі міжнародних фінансів	178
1.3. Ринок Форекс як специфічний сегмент валютного ринку	180
1.4. Організація валютних операцій в Україні	181
1.5. Методи регулювання валютного ринку	182
1.5.1. Директні методи регулювання	182
1.5.2. Непрямі методи регулювання	183
2. Валютні цінності та валютне котирування	184
2.1. Сутність і класифікація валютних цінностей	184
2.1.1. Національна валюта як валютна цінність.....	185
2.1.2. Платіжні документи та цінні папери в національній валюті.....	185
2.1.3. Іноземна валюта та її форми.....	186
2.1.4. Платіжні документи та цінні папери в іноземній валюті....	186
2.1.5. Банківські метали як валютна цінність.....	187
2.2. Класифікація валют за обсягами обороту на ринку.....	187
2.2.1. Основні валюти (Major Currencies).....	187
2.2.2. Другорядні валюти (Minor Currencies)	188
2.2.3. Екзотичні валюти (Exotic Currencies)	189
2.3. Класифікація валют за конвертованістю	189
2.3.1. Перша група валют	189
2.3.2. Друга група валют.....	190

2.3.3. Третя група валют	190
2.4. Валютне котирування: сутність і принципи.....	191
2.4.1. Валютний курс та його економічна природа	191
2.4.2. Пряме котирування	191
2.4.3. Зворотне (непряме) котирування	192
2.4.4. Крос-курси валют	192
2.5. Технічні аспекти валютного котирування.....	193
2.5.1. Валютні пари та їх позначення.....	193
2.5.2. Пункти (піпси) та їх значення	194
2.5.3. Біди та аски: структура котирування.....	194
2.6. Фактори, що впливають на валютні курси	195
2.6.1. Фундаментальні фактори.....	195
2.6.2. Ринкові настрої та спекулятивні фактори	196
2.7. Практичне значення валютного котирування	196
2.8. Режими валютних курсів	197
2.8.1. Фіксований валютний курс	197
2.8.2. Плаваючий валютний курс.....	198
2.8.3. Керовано плаваючий курс	198
2.9. Валютні ризики та методи їх хеджування	199
2.9.1. Види валютних ризиків.....	199
2.9.2. Форвардні контракти	200
2.9.3. Валютні ф'ючерси.....	200
2.9.4. Валютні опціони.....	200
2.9.5. Валютні свопи	201
4. Учасники інфраструктури валютних ринків	202
5. Ліцензування валютних операцій.....	210
5.1. Сутність валютних операцій та їх класифікація	210
5.2. Система ліцензування валютних операцій.....	211
5.2.1. Види ліцензій на здійснення валютних операцій	211
5.2.2. Вимоги до отримання генеральної ліцензії банками.....	212
5.3. Зовнішньоекономічні контракти та їх валютне забезпечення	214
5.4. Форми міжнародних розрахунків.....	215
5.4.1. Банківський переказ.....	215
5.4.2. Розрахунки відкритого рахунку.....	216
5.4.3. Інкасова форма розрахунків	217
5.4.4. Акредитивна форма розрахунків	219
5.5. Управління валютною позицією банку.....	221
5.5.1. Поняття валютної експозиції.....	222
5.5.2. Види валютної позиції	222
5.5.3. Стратегії управління валютною позицією	224
5.5.4. Регулювання валютної позиції.....	225
5.5.5. Інструменти управління валютною позицією.....	226

6. Валютний контроль	227
6.1. Сутність та значення валютного контролю.....	227
6.2. Нормативно-правове регулювання валютного контролю	228
6.3. Суб'єкти валютного контролю та їх функції	230
6.4. Об'єкти та предмет валютного контролю	232
6.5. Методи, форми та заходи здійснення валютного контролю.....	234
6.6. Відповідальність за порушення валютного законодавства.....	240
6.7. Міжнародне співробітництво у сфері валютного контролю.....	242
6.8. Сучасні тенденції розвитку валютного контролю в Україні	244
<i>Теми доповідей</i>	<i>246</i>
<i>Теми для дискусії.....</i>	<i>247</i>
<i>Тестові завдання.....</i>	<i>247</i>

ТЕМА 5. КРЕДИТНИЙ РИНОК І БАНКІВСЬКІ ІНСТИТУТИ

ФІНАНСОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	250
1. Сутність кредитного ринку як елемента фінансової інфраструктури.....	250
1.1. Поняття та економічна природа кредитного ринку	250
1.2. Сутність кредиту та принципи кредитування	251
1.3. Структура кредитного ринку та його учасники	252
1.4. Класифікація кредитних продуктів.....	253
1.5. Сучасні тенденції розвитку кредитних продуктів	255
1.6. Роль центрального банку на кредитному ринку	257
1.7. Міжбанківський кредитний ринок	258
2. Банківські установи як основні суб'єкти фінансової інфраструктури на кредитному ринку	260
2.1. Банківські установи на кредитному ринку	260
2.2. Банківські резерви та їх формування	269
3. Кредитні спілки на кредитному ринку.....	270
3.1. Парабанківська система: сутність та місце на фінансовому ринку	270
3.2. Сутність та особливості кредитних спілок.....	272
3.2.1. Визначальні ознаки кредитних спілок.....	273
3.3. Створення та регулювання діяльності кредитних спілок.....	276
3.4. Структура капіталу кредитної спілки	277
3.4.1. Пайовий капітал	277
3.4.2. Резервний капітал.....	278
3.4.3. Додатковий капітал	280
3.5. Напрями діяльності та операції кредитних спілок	281
3.6. Класифікація кредитних спілок за групами регулювання	284
3.7. Управління ризиками в кредитних спілках	285
3.8. Перспективи розвитку кредитних спілок в умовах цифровізації	286

4. Цифрові технології та фінтех на кредитному ринку.....	288
4.1. Цифрова ідентифікація та верифікація.....	288
4.2. Покращена оцінка кредитного ризику.....	289
4.3. Цифровий процес оформлення кредитів.....	289
4.4. Автоматизоване управління ризиками та портфелем.....	290
4.5. Платформи для порівняння кредитних пропозицій.....	290
4.6. Блокчейн та криптовалюти в кредитуванні.....	291
4.7. Peer-to-peer кредитування.....	291
4.8. Персоналізація на основі аналітики даних.....	292
4.9. Миттєві платежі.....	292
4.10. Big Data та його застосування у кредитній діяльності.....	293
4.10.1. Покращена оцінка кредитоспроможності.....	293
4.10.2. Моніторинг стану клієнтів.....	294
4.10.3. Прогнозування ринкових та кредитних ризиків.....	295
4.11. RegTech: технології регуляторної відповідності.....	295
4.11.1. Автоматизація збору та звітування даних.....	296
4.11.2. Моніторинг та контроль у реальному часі.....	296
4.11.3. Забезпечення відповідності стандартам.....	297
4.11.4. Управління ризиками протидії відмиванню грошей (AML/CFT).....	297
4.12. Міжнародне регулювання протидії відмиванню грошей: роль FATF.....	298
4.12.1. Сорек Рекомендацій FATF.....	299
4.12.2. Оцінка відповідності національних систем.....	299
4.12.3. Значення стандартів FATF для кредитних спілок.....	300
<i>Теми доповідей.....</i>	<i>301</i>
<i>Теми для дискусії.....</i>	<i>302</i>
<i>Тестові завдання.....</i>	<i>302</i>

ТЕМА 6. ФІНАНСОВІ КОРПОРАЦІЇ НЕБАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ В ФІНАНСОВІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ.....

1. Брокери в фінансовій інфраструктурі.....	306
1.1. Правовий статус професійних учасників фондового ринку.....	306
1.2. Сутність та функції брокерської діяльності.....	307
1.3. Спектр послуг брокерів.....	308
1.4. Класифікація брокерів.....	309
1.5. Роль брокерів у функціонуванні фінансового ринку.....	310
2. Дилери в фінансовій інфраструктурі.....	311
2.1. Сутність дилерської діяльності.....	311
2.2. Функції дилерів.....	312
2.3. Ролі дилерів.....	312
3. Діяльність андеррайтерів.....	316

3.1. Сутність андеррайтерів	316
3.2. Функції андеррайтерів	317
3.3. Ролі андеррайтерів.....	318
3.4. Специфічні особливості діяльності андеррайтерів.....	320
3.5. Типи договорів андеррайтерів.....	322
4. Ломбарди в фінансовій інфраструктурі	325
4.1. Сутність діяльності ломбардів	325
4.2. Послуги ломбардів	328
4.3. Правовий статус діяльності ломбардів.....	333
5. Діяльність недержавних пенсійних фондів	335
5.1. Сутність діяльності пенсійних фондів та їх види	335
5.2. Значення діяльності недержавних пенсійних фондів.....	337
5.3. Органи управління недержавних пенсійних фондів.....	339
5.4. Види недержавних пенсійних фондів	342
5.5. Розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення	348
6. Діяльність фінансових компаній	349
6.1. Сутність діяльності фінансових компаній.....	349
6.2. Послуги фінансових компаній.....	350
6.3. Обмеження в наданні певних видів фінансових послуг фінансовими компаніями.....	353
7. Хеджери та спекулянти	356
7.1. Діяльність хеджерів.....	356
7.2. Діяльність спекулянтів.....	358
7.3. Діяльність депозитаріїв.....	367
8. Інститути спільного інвестування як основний вид інституційних інвесторів на фондовому ринку.....	371
8.1. Сутність ІСІ.....	371
8.2. Види ІСІ.....	372
8.3. Переваги та недоліки ІСІ	375
8.4. Форми діяльності ІСІ в Україні	379
9. Страхові та інші корпорації в фінансовій інфраструктурі	388
9.1. Страховий ринок та основні його учасники.....	388
9.2. Інші професійні учасники страхового ринку	391
10. Рейтингові агентства	404
<i>Теми доповідей</i>	<i>421</i>
<i>Теми для дискусії.....</i>	<i>421</i>
<i>Тестові завдання.....</i>	<i>422</i>
 СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	 425
 ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ	 434